

Stockholms
stad

Riktlinjer för arbetsmarknads- förvaltningens EU-policyarbete

Beslutad av arbetsmarknadsnämnden
2022-11-15

Arbetsmarknadsnämndens riktlinjer för förvaltningens EU-policyarbete

Inledning

Stockholms stads kommunfullmäktige har utifrån den reviderade stadsövergripande EU-policy som antogs 2021 gett i uppdrag till stadens nämnder att utforma riktlinjer för sitt EU-policyarbete. Målsättningen är att dessa riktlinjer kan fungera som en vägledning för nämndens EU-arbete, utan att styra på detaljnivå, ersätta framtida remissvar eller kräva regelbunden uppdatering. Riktlinjerna kan revideras utefter behov.

Riktlinjerna inkluderar beskrivning av:

- EU:s inflytande på förvaltningens verksamhetsområde
- Vägledande principer för förvaltningens EU-policyarbete
- Strategi för att få genomslag för EU-policyarbetet

I utformandet av riktlinjerna har diskussioner förts med kultur-, social-, utbildnings- och äldreförvaltningen då det finns många beröringspunkter och samverkansmöjligheter mellan nämnderna i EU- policyarbetet.

Bakgrund

Stockholms stads kommunfullmäktige antog år 2021 en ny EU-policy (dnr. 2021/216) som anger stadens övergripande inställning till det europeiska samarbetet. Den reviderade EU-policyn innehåller stärkta skrivningar om innovation och tydligare koppling till klimatmålet i Parisavtalet. Utöver det förtydligas hur den europeiska lagstiftningsprocessen ser ut, Stockholms stad möjlighet att påverka denna samt hur staden ska arbeta för att få genomslag för identifierade ståndpunkter. De principer som fastslås i policyn ska ligga till grund för stadens nämnder, som fått i uppdrag att utforma uppdaterade riktlinjer för sitt EU-policyarbete utifrån verksamhetsspecifika förutsättningar.

Stadens internationella strategi framhåller att Stockholm skall vara internationellt känt för hållbarhet, jämställdhet, innovationer, kunskap, mångfald, öppenhet, hög livskvalitet och ett gott

företagsklimat. Strategin lyfter fram fyra områden som det internationella arbetet ska inriktas på:

- Profilerings
- Omvärldsbevakning
- Samverkan
- Påverkan

Stadens kvalitetsprogram lyfter vikten av att blicka utåt, för att se hur andra löser utmaningar och att staden ska vara öppen för de möjligheter som står till buds. Kloka val förutsätter att våra verksamheter som arbetar för stockholmarna både förstår och förutser deras behov och förväntningar, och har kunskap om vår samtid och omvärld.

Staden ser positivt på EU-samarbetet, och nämnder och bolagsstyrelser ska arbeta aktivt med EU-frågor för att ta till vara stadens och stockholmarnas intressen. En väl avvägd EU-politik menar staden ska uppnås genom kvalificerade konsekvensbedömningar och samråd som belyser förslagets påverkan på EU:s storstäder. EU bör endast lagstifta när det är absolut nödvändigt.

Staden ska arbeta aktivt med EU-frågor för att tillvarata stadens intressen inom för staden relevanta områden. Kommunstyrelsen har ett samordningsansvar för stadens EU-arbete, nämnder och bolagsstyrelser beslutar om stadens position i verksamhets-specifika EU-ärenden. Påverkansarbetet gentemot EU ska ske i nära samarbete med kommunstyrelsen, samt när relevant i nära samarbete med koncernledningen för Stadshus AB. Stadens nämnder och bolagsstyrelser ska inom relevanta områden aktivt ta del av och bidra till EU-initiativ, med inriktning på utbyte av bästa praxis.

Tre principer ska vägleda stadens EU-policyarbete:

1. Staden ska verka för att beslut inom EU fattas så nära medborgarna som möjligt.
2. Staden ska verka för att EU:s politik är väl avvägd och väl underbyggd.
3. Staden ska verka för ett socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart, samt demokratiskt och innovativt EU.

Fem områden lyfts fram som särskilt viktiga för att bidra till ett socialt, ekologiskt och ekonomiskt hållbart, samt demokratiskt och innovativt EU:

- EU bör satsa på forskning och innovation.
- EU bör arbeta för en välfungerande inre marknad.
- EU bör genomgående beakta storstädernas potential att driva en hållbar utveckling.

- EU bör ha hög ambitionsnivå inom miljö- och klimatpolitiken som ligger väl i linje med Parisavtalets 1,5 graders mål.
- EU bör främja jämställdhet och de mänskliga rättigheterna, samt motverka alla former av diskriminering.

EU:s inflytande på förvaltningens verksamhetsområde

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) har beräknat att upp till 60 procent av de ärenden som behandlas av stadens kommunfullmäktige påverkas direkt eller indirekt av EU-beslut. Anledningen till EU:s stora inverkan på staden är företrädesprincipen, som fastställer att EU-rätten har företräde framför nationell lagstiftning i kombination med det omfattande kommunala självstyret i Sverige.

EU har liten formell makt inom arbetsmarknads- och utbildningsområdet och det finns få lagstiftade eller tvingande regler som medlemsländerna måste följa. Arbetsmarknads- och utbildningspolitiken är därmed till stor del ett nationellt ansvar. Indirekt sker dock en relativt stor påverkan, genom exempelvis den fria rörligheten. EU har genom mjuka metoder såsom öppna samordningsmetoden (open method of coordination), kollegiala granskningar (peer reviews) och policyarbete möjlighet att påverka medlemsländerna i en önskvärd riktning. Syftet med dessa metoder är att möjliggöra inspiration och erfarenhetsutbyte emellan länder. Inom arbetsmarknadsområdet arbetar EU också med rekommendationer inom vissa prioriterade områden. Där berörs förvaltningens verksamheter av de tjugo principer i den så kallade europeiska pelaren för sociala rättigheter. Syftet är att skapa ett starkt socialt Europa för människors välbefinnande och för en konkurrenskraftig ekonomi, lika möjligheter och tillgång till arbetsmarknaden, rättvisa arbetsvillkor samt social trygghet och inkludering. Det är i huvudsak upp till de enskilda medlemsländerna och i viss mån arbetsmarknadens parter att bestämma hur och i vilken utsträckning den sociala pelaren ska genomföras i respektive land. Stockholms stad anser att EU bör stärka insatserna för att säkra jämställdhet och motarbeta diskriminering med hänsyn tagen till medlemsstaternas arbetsmarknadsmodeller och nationella lagstiftning.

Staden välkomnar EU:s insatser för att öka sysselsättning och integration. Staden understryker att utbildning, arbetsmarknadspolitik och fattigdomsbekämpning primärt är ett nationellt och lokalt ansvar, men stöder samtidigt effektiva och kostnadseffektiva åtgärder på EU-nivå inom dessa områden, särskilt inom området ungdomsarbetslöshet. Det är även angeläget att EU-regelverket om offentlig upphandling ger staden stora möjligheter att ställa krav på sociala och miljömässiga aspekter. Arbetet med validering av kunskap så att den är likvärdig inom hela EU är

prioriterat inom den kommunala vuxenutbildningen så väl som att tillgängliggöra hela arbetsmarknaden inom EU för de som studerar eller är arbetslösa. Det är därför viktigt för staden att på olika sätt bevaka, utbyta erfarenheter och påverka policy inom EU.

Inom flyktingområdet har EU direkt rättslig påverkan. Ett exempel på detta är det så kallade Mottagardirektivet, vilket aktiverades under år 2022. I EU:s mottagardirektiv fastställs miniminormer för mottagandet av asylsökande i medlemsstaterna samt regler för bosättning, skolgång, arbete och sjukvård, vilket inverkar på nämndens verksamheter.

EU-fonderna utgör ett av de viktigare instrumenten för EU att styra utvecklingen i en viss riktning genom EU-finansiering.

Programmen och fonderna speglar de prioriteringar och utpekade fokusområden som kommissionen lagt fram som strategi för unionen. Kommissionens prioriteringar är bland annat den gröna given, en digital framtid, en ekonomi som fungerar för människor och en stärkt demokrati i EU. Flera av EU:s fonder är tydligt inriktade på de ansvarsområden som faller inom arbetsmarknadsnämndens mandat och genom fonderna kan EU:s politik få ett mer direkt genomslag i det utvecklingsarbete som bedrivs inom staden och i regionen.

Exempel på aktuella fonder är Erasmus + som gäller utbildningsområdet inklusive lärlingsutbildning, vuxenstudier och kompetenshöjning för professionella. Europeiska Socialfonden inriktar sig i hög grad på arbetsmarknadsinsatser för de som står långt från arbetsmarknaden vilket gör den till en viktig del för nämnden att ta del av genom att EU-finansierade projekt fungerar som hävstång i utvecklingsarbetet.

Strategisk inriktning med nämndens internationella arbete

Arbetsmarknadsnämndens internationella arbete, med utgångspunkt från stadens EU-policy och Vision 2040 har som preciserad strategisk inriktning att:

- Vara en ledande aktiv aktör i EU, som huvudstad och storstad ta en internationell tätposition inom nämndens verksamhetsområden.
- Inom nämndens verksamhetsområden vara ett nav och kontaktyta mot EU och omvärlden samt söka svar på samhällsutmaningar där nya metoder och lösningar finns.
- Som aktör förespråka delad kunskap, utbyte och lärande, genom detta främja ett sammanhållet EU och motverka polarisering och protektionism.
- Det internationella perspektivet är en naturlig och integrerad del i nämndens verksamhet där internationell utblick bidrar med lärande och inspiration för alla medarbetare.

- Ett strategiskt nyttjande av EU-finansiering bidrar till testbäddar för innovationer, utveckling och nya idéer som möter stockholmarnas och näringslivets nuvarande och framtida behov.

Vägledande principer för nämndens EU-policyarbete

Arbetsmarknadsnämnden arbetar, i enlighet med kommunfullmäktiges EU-policy och i samverkan med stadsledningskontorets internationella enhet, berörda fackförvaltningar och kommunala bolag, aktivt med EU-frågor för att tillvarata stadens och stockholmarnas intressen. Nämndens EU-arbete tar sin utgångspunkt i de principer som slås fast i EU-policyen och ska bidra till att driva den strategiska inriktningen.

Det ligger i nämndens intresse att arbetsmarknads- och utbildningspolitiken primärt förblir ett kommunalt och nationellt ansvar, vilket kommer att bevakas. Subsidiaritetsprincipen ska vara vägledande för arbetsmarknadsnämndens EU-policyarbete, både i samband med enskilda sakfrågor, och de pågående diskussionerna om EU:s framtid och EU:s sociala dimension. Att delta i utvecklingen av ett socialt hållbart EU är viktig ur ett medmänniskt perspektiv, men också för att den sociala situationen i andra länder påverkar den faktiska sociala utsattheten i staden. Det har under senare år blivit tydligt i ett EU där utsatta grupper rör sig emellan länder i större utsträckning. Som nämns ovan ska arbetsmarknads- och utbildningspolitiken primärt förbli ett nationellt och lokalt ansvar, men arbetsmarknadsnämnden välkomnar europeiskt samarbete och kostnadseffektiva EU-satsningar som är i enlighet med subsidiaritetsprincipen och som syftar till att öka tillväxt, sysselsättning och integration i staden och i Europa.

För att verka för att EU:s beslut är väl avvägda och väl underbyggda ska arbetsmarknadsnämnden därför besvara förfrågningar, remisser med mera om relevanta EU-initiativ när tillfälle ges. Då är samverkan med framförallt socialnämnden, utbildningsnämnden och äldrenämnden viktig eftersom nämnderna i flera fall har gemensamma frågor att hantera.

Nämnden menar att det är viktigt att bedriva ett aktivt EU-policyarbete för att påverka policyinriktningen på arbetsmarknads- och utbildningsområdet i Europa. Arbetsmarknadsnämndens engagemang i frågorna på EU-nivå ska i första hand utgå från de delar av arbetsmarknadspolitiken som berör lokal och regional nivå. Fokus ska ligga på de frågor som berör målgrupper som omfattas av nämndens insatser, liksom utvecklingsområden som berör nämndens verksamheter så som innovation, grön omställning och kompetensförsörjning. Samtidigt ska arbetsmarknadsnämnden aktivt bevaka de diskussioner som förs på EU-nivå kring EU:s

sociala dimension och utveckling av den europeiska pelaren för sociala rättigheter.

Arbetsmarknadsnämnden identifierar förvaltningsspecifika områden för omvärldsbevakning, påverkan och lärande:

- Vägar till arbete och studier, med särskilt fokus på:
  - Unga
  - Kvinnor med svag ställning på arbetsmarknaden
  - Personer i kriminalitet
- Morgondagens arbetsmarknad: yrken och utbildningar
- Det livslånga lärandet
- Grön omställning
- Holistiskt stöd
- Horisontella principer och rättighetsfrågor
- Digitalisering

Stockholms stad ska vara ledande i arbetet mot de globala målen inom Agenda 2030. Arbetsmarknadsnämnden har särskilt målansvar för mål 1. Ingen fattigdom, 4. God utbildning för alla och 8. Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt. Omvärldsbevakning och EU-engagemang inkluderar även aspekter som kan rymmas utifrån dessa målområden.

Strategi för att få genomslag för EU-policyarbetet

Följande konkreta aktiviteter är identifierade för förvaltningens EU-engagemang:

- Strategisk kunskapsinhämtning, påverkansarbete och spridning genom aktivt deltagande i EU-samarbeten, internationella organisationer, forum och nätverk;
- Bevaka EU-policyfrågor inom förvaltningens verksamhetsområden;
- I prioriterade frågor delta i konferenser och aktiviteter inom EU-samarbetet;
- Anordna konferenser och mötesforum med deltagande från EU-nivå i strategiskt viktiga frågor;
- Driva och delta i EU-projekt som bidrar till verksamhetsutveckling;
- Aktiv medverkan i EURO CITIES-nätverket för kunskapsinhämtning och erfarenhetsutbyte.

Förvaltningen kommer att arbeta strategiskt och löpande enligt nämnda principer och inriktning med de frågor som är relevanta inom arbetsmarknads- och utbildningsområdet, i nära samarbete med berörda förvaltningar och kommunala bolag. Aktiviteterna identifierade ovan är ett sätt att från lokal nivå kunna påverka policy på nationell- och europeisk nivå. Bevakning av händelser och påverkan inom nämndens verksamhetsområden sker genom

nyhetsbrev, forum, nätverk och konferenser, samt genom delaktighet i internationella projekt samt erfarenhetsutbyte och studiebesök. Det personliga mötet värderas för lärande och relationsskapande, liksom att ett kvalitetsperspektiv alltid ska beaktas inom ramen för arbetet.

Identifierade kanaler för det europeiska policyarbetet inkluderar Sveriges Kommuner och Regioner och Stockholmsregionens Europakontor. Den mest framträdande internationella samarbetsorganisationen är EUROCITIES och dess sociala forum. EUROCITIES samlar drygt 200 stora europeiska städer. Organisationens målsättning är att bidra till erfarenhetsutbyte mellan städerna, bidra med kunskap om EU och bedriva lobbying gentemot EU-institutioner. Förvaltningen ska fortsätta att aktivt delta i sociala forumets arbete och i dess arbetsgrupper, besvara frågeformulär i kartläggningar samt delta vid årliga forummöten. Genom aktiv medverkan och ambition att driva best practice inom EUROCITIES kan nämnden positionera sig och påverka EU-fonder och program. Arbetsmarknadsförvaltningen ansvarar för att samordna stadens engagemang i EUROCITIES sociala forum och samarbetar därigenom med utbildnings-, social-, äldreförvaltningen samt stadsledningskontorets internationella enhet. Samverka sker även med andra förvaltningar i staden, så som kultur-, och idrottsförvaltningen kring relevanta EU-frågor inom ramen för EUROCITIES. Avstämning och informationsutbyte sker återkommande kring stadens deltagande i EUROCITIES.

För att verka för inriktningen att det internationella perspektivet är en naturlig och integrerad del i förvaltningens verksamhet krävs spridning av EU-policyarbetet bland funktioner och professioner internt i förvaltningen. För att väcka intresse och få en koppling till verksamhetsnytta utvecklar förvaltningen kommunikationsinsatser och informationstillfällen med fokus på utvecklingsmöjligheter och lärande i våra verksamhetsområden i en europeisk kontext. Exempelvis utbyte för studerande och personal, arbetsmarknadsinsatser, utbildningsinitiativ och samarbeten med arbetsgivare, allt i en EU-kontext.

Arbetsmarknadsförvaltningen avser att vara aktiv i EU-policyarbetet för att kunna avläsa kommande initiativ och satsningar vilket också skapar goda förutsättningar för att vara framgångsrik i att söka EU-projektmedel. Förvaltningen har en hög ambition i att söka EU-medel för projektarbete, vilket ska leda till innovationer och verksamhetsutveckling inom nämndens verksamheter. Projekten möjliggör även synliggörande av EU i det dagliga arbetet.